

Ustanovitev samostojnega »Dramatičnega društva« v Celju leta 1911

Zaradi pomanjkanja primernih prostorov je gledališka dejavnost celjske Čitalnice od l. 1875 pa vse do l. 1896 stalno nazadovala, dokler končno ni popolnoma zamrla. Ko pa je leta 1896. Celjska posojilnica zgradila Narodni dom, v katerem je dobila čitalnica za tiste čase dokaj dobro opremljen oder v krasni dvorani, se je začelo novo življenje. Iz Čitalnice so se v začetku devetdesetih let formirala razna nova društva kakor »Sokol«, »Slovensko delavsko podporno društvo« in »Celjsko pevsko društvo«. Srečno naključje je naneslo, da je prevzel vodstvo CPD mladi, agilni odvetniški kandidat dr. Vladimir Ravnihar, s katerim se prične ena najplodnejših dob celjskega slovenskega gledališča. — Po odhodu dr. Ravniharja iz Celja leta 1901. je postal njegov naslednik Rafko Salmič. Pod njegovim vodstvom je bilo leta 1911. ustanovljeno samostojno »Dramatično društvo«.

Ker nam niso ohranjeni zapisniki CPD od 9. oktobra 1908. l. naprej vse do občnega zbora, ki je bil dne 18. junija 1910. l., ne moremo točno slediti dogodkom, ki so se med tem časom v društvu odigrali. Na voljo nam je le zapisnik o poteku občnega zbora z dne 18. junija 1910. l. Iz poročila društvenega tajnika Miloša Stiblerja je razvidno, »da se je CPD zadnjo zimo bavilo vsled pomanjkanja pevcev le z gledališkimi predstavami. Vršilo se je celo sezono 10 predstav in sicer: »Rokovnjači«, »Legionarji«, »Deseti brat«, »Vražja misel«, »Na Osojah«, »Žetev«, »Poljub«, »Na mostu«, »Starinarica« in »To sem bil jaz«. — Za nadaljnji razvoj celjskega gledališča je ta občni zbor pomemben posebno zaradi predloga Miloša Stiblerja, ki se glasi: »Ustanovi naj se posebno Dramatično društvo«. — Predlog je bil soglasno sprejet in izvoljen pripravljalni odbor treh članov: Salmič, dr. Koderman in dr. Kalan.

Dne 15. januarja 1911. l. je bil sklican občni zbor CPD istočasno z ustanovnim občnim zborom Dramatičnega društva. Iz zapisnika, ki ga je podpisal novi tajnik CPD Fran Mravljak, posnemamo: »Po kratkem pozdravu predsednika g. Salmiča poda tajnik svoje poročilo, ki predvsem konstatira, da se je društvo tudi v preteklem letu bavilo izključno le z gledališkimi predstavami. Ker pa to ni bistveni namen pevskega društva, je odbor vsled sklepa zadnjega občnega zbora sporazumno s pripravljalnim odborom Dramatičnega društva sklical na en dan skupen občni zbor, da se enkrat definitivno določi za vsako društvo gotov delokrog in s tem pospeši živahnejše delovanje v vsakem posameznem društvu. Ker pa ima pevsko društvo v svojem arhivu poleg not mnogo

iger in garderobe, kar je namenjeno edinole dramatičnemu delovanju društva, predlaga glede delitve društvenega premoženja sledeče:

Občni zbor CPD naj sklene, da prepusti novo ustanovljenemu Dramatičnemu društvu celo garderobo, vse igre in k tem spadajoče partiture ter naroča novo izvoljenemu odboru, da ta sklep izvrši sporazumno z novim odborom Dramatičnega društva. To pa naj po možnosti prevzame dolg, ki je nastal pri pevskem društvu vsled uprizarjanja iger. — Po kratki debati se ta predlog sprejme.

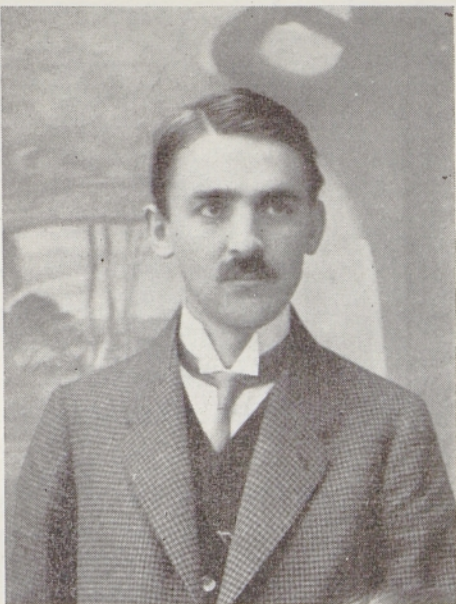
Predsednik g. Salmič poziva nato vse navzoče pevce, naj si izvolijo nov odbor, ki bo skrbel za redno petje ter prigovarja posebno g. prof. Beraniču, naj prevzame vodstvo v pevskem društvu. Ker se pa konstatira, da v Celju za sedaj ni nobenega zanimanja za petje in se je že par takih poizkusov izjalovilo, se izvolijo začasno v odbor sledeči odborniki: Salmič (predsednik), Mravljak, Rotter, Peternel, Beranič in Prekoršek. Z željo, da bi se v prav kratkem času pokazalo večje zanimanje za petje, zaključi predsednik občni zbor.«

Tako je bilo ustanovljeno celjsko Dramatično društvo. Zdaj je bilo treba rešiti vprašanje delitve premoženja CPD, sestaviti pravila novega društva in poskrbeti pri pristojnih oblastnih organih za njihovo potrditev, kar je bilo poverjeno posebni deputaciji, ki naj bi pravila nesla na okrajno glavarstvo v potrditev. V deputaciji so bili: Salmič, dr. Koderman in dr. Kalan.

Slovenska javnost je ustanovitev novega društva sprejela z velikim navdušenjem, Slovenski Narod pa je v notici »Ustanovitev slovenskega dramatič-

*Dr. Vladimir Ravnihar
(1871—1954), vodja Celjskega pevskega društva in ustanovitelj dramskega odseka*

Miloš Stibler, tajnik Celjskega pevskega društva l. 1911. Na občnem zboru društva dne 18. VI. 1910 je predlagal, da se ustanovi samostojno »Dramatično društvo«. Predlog je bil sprejet

nega društva v Celju« dne 5. I. 1911. št. 4. konstatiral, da je to *prvi temelj stalnega slovenskega gledališča v našem ponemčenem savinjskem mestecu.* (Podčrtal F. G.)

Iz nadaljnjih poročil, ki jih o razvoju celjskega gledališkega vprašanja pozvemamo iz Slovenskega Naroda v letu 1911., je razvidno, da je bilo treba do končne ustanovitve Dramatičnega društva premagati še mnogo neprilik, ki jih je povzročalo na eni strani načelstvo Celjske posojilnice kot lastnik dvorane v Narodnem domu, na drugi strani pa okrajno glavarstvo, ki je z vsemi sredstvi zavlačevalo potrditev pravil novega slovenskega društva, v katerem je celjsko nemštvo upravičeno slutilo nevarnega nasprotnika ponemčevanja Celja in njegove okolice.

Kljub takim in še drugim nevšečnostim pa je Celjsko pevsko društvo — oziroma njegov dramatični odsek — z nezmanjšanim elanom nadaljevalo z uprizarjanjem gledaliških predstav. Tu moramo ugotoviti, da so se vse gledališke predstave do začetka naslednje sezone — 1911/1912 — uprizarjale pod firmo Celjskega pevskega društva in ne pod firmo Dramatičnega društva, kot je to zapisano v Gombačevem pregledu »Slovenska in tuja dela od 16. septembra 1849. do 24. aprila 1954«. (Gled. list Mestnega gledališča Celje 1953/54, str. 266 do 328.)

Po uspeh uprizoritvah Kadelburg-Blumenthalove veseloigre »Velikomestni zrak« (12. II. 1911) in Blumenthalove veseloigre »Drugo lice« (11. III. 1911) je bila za 25. III. 1911. napovedana že nova predstava in sicer Anzengruberjeva ljudska igra »Krivoprisežnik«. Do te predstave pa ni prišlo, ker so nastopila med Celjsko posojilnico in CPD neljuba navzkrižja materialnega značaja. Pravilnost te naše trditve dokazujeta dve kratki notici, objavljeni v Narodnem listu in v Slov. Narodu. — Narodni list z dne 23. III. 1911 piše... »Za 25. t. m. na-

društvenega premotenja sleden
 Občin sbo. celjskega pevskega društva. naj
 sklene, da pripravi novo statuto v gornjem
 Dramatičnem društvu celogoderobo,
 vse, kar ni k temu spodobljeno prikladi ter naj
 novo v gornjem odboru, da ta sklep, zvezi
 s porazumno z novim odborom Dramatič.
 nega društva. To pa naj pomeni most presrane
 dolgo, ki je nastal pri pevskega društva vsled
 razpiranja, ker Peter Her debota se to
 predloga da sprejme.

Predsednik Salmič poročuje, da je
 pevec, naj bi izvolijo novi odbor, ki bo sklenel
 za redno potje, ter pri govornje posebno g prof
 Ber. ~~2333 2333 3331 3333 3333~~ vodstvo v pev.
 Oletstvo tles na Gradcu, jötkresin zabavo v
 Salmič klobi. Društvo se je tudi udela, ki z
 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

Pri volitvah so izvoljeni za predsednika
 Salmič, v odbor pa Juro Detock, Stibler, Oleglić,
 Rudolf, Petercel in dr. Kalan.
 Pri obnosnosti predloga Stibler: Ustanovi
 naj se samostojno dramatično društvo.
 Se sprejme. V pripravljalni odbor, se izvolijo
 dr. Kodermann, dr. Kalan, Salmič.
 O. L. predsednik za klnič. občinske zbor

Miloš Stibler
 tajnik

Odtis rokopisa seje Celjskega pevskega društva, na kateri je bil sprejet predlog
 Miloša Stiblerja, da se ustanovi samostojno »Dramatično društvo«

znanjena predstava Anzengruberjevega »Krivoprisežnika« se ne bo vršila in je
 sploh prirejanje gledaliških iger postalo nemogoče vsled spremenjenega nastopa
 Celjske posojilnice kot lastnice dvorane proti Celjskemu pevskega društvu in
 igralcem.«

Delovanje v takih razmerah seveda ni bilo lahko, a Salmič in njegov
 ansambel nista obupala. Salmič je bil vaje borbe in trdno je veroval, da bo
 tudi tokrat premagal neuvidevnost načelstva Celjske posojilnice za požrtvoval-

*Salmič Rafko (1870—1930), predsednik
»Dramatičnega društva«*

nost slovenskih gledališnikov v tako resnem obdobju, *ko so se polagali temelji bodočemu poklicnemu gledališču v Celju.*

O podrobnostih te borbe žal nimamo nobenih podatkov. Od 15. januarja l. 1911. naprej je snujoče se Dramatično društvo začelo voditi svoj lastni zapisnik o sejah in sestankih, ki pa nam ni ohranjen, ker ga je z vsem ostalim arhivom Dramatičnega društva uničil okupator l. 1941. Tako smo danes navezani le na skopa poročila, ki sta jih o delovanju celjskega gledališča objavljala lokalni Narodni list in Slovenski narod. — Da je končno prišlo med Celjsko posojilnico in CPD do sporazuma, nam dokazujeta objavi v Narodnem listu z dne 6. aprila 1911. l. in v Slovenskem narodu z dne 6. aprila, v katerih poročata, da se uprizori v celjskem Narodnem domu dne 9. aprila 1911. l. Anzengruberjev »Krivoprisežnik«.

To je bila torej zadnja predstava, ki jo je v Narodnem domu uprizoril dramatični odsek Celjskega pevskega društva, s katero je bila zaključena burna, za nadaljnji razvoj slovenskega gledališča v Celju važna sezona 1910/1911. Predstava je bila dobro sprejeta in solidno odigrana.

Sezona je bila torej uspešno zaključena in nastopil je čas počitnic, toda le za igralsko osebje, medtem ko je imel pripravljalni odbor za ustanovitev samostojnega Dramatičnega društva čez glavo skrbi in dela vse poletje. Nemška politično-upravna oblast je na pritisk celjskega nemčurstva z vsemi silami skušala potrditev pravil novega, za ponemčevanje slovenskega prebivalstva Celja in Savinjske doline nevarnega društva z vsemi silami zavlačevati, če že ne preprečiti.

Minili so meseci in stvar se ni premaknila z mrtve točke. Bližal se je že čas, ko bo treba misliti na začetek sezone, pripraviti repertoar, pričeti s študijem itd. Sredi septembra še vedno ni bilo mogoče predvideti, kdaj in ali se bo sploh moglo pričeti s predstavami. Občinstvo je postajalo nestrpno, kar je razvidno iz dopisa *Iz Celja* v št. 215. Slovenskega naroda z dne 19. septembra 1911.: »Kaj je z ustanovitvijo slovenskega dramatičnega društva? Ali je cela akcija zaspala? Po vseh drugih slovenskih mestih se pripravljajo na redne, če tudi samo diletantske gledališke predstave. Tudi pri nas bi morali priti v tem oziru nekoliko dalje in skrbeti za redno slovensko gledališče, ki bi pa ne smelo

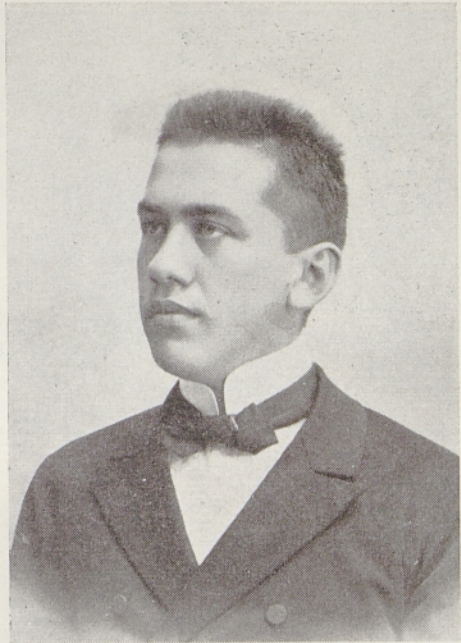

Dr. Ernest Kalan, leta 1911 odvetniški kandidat, član pripravljalnega odbora za ustanovitev samostojnega »Dramatičnega društva« v Celju

biti odvisno samo od požrtvovalnosti in žepov posameznikov. Upamo, da bomo kmalu o tem kaj več slišali.«

Ta dopis nam jasno govori o živem zanimanju takratnih Celjanov za gledališče in nam dokazuje, kako dobro so se zavedali njegovega velikega pomena za povzdigo narodne zavesti širokih ljudskih množic v ogroženem območju Savinjske doline. Kajti *v tem je glavni pomen gledališke dejavnosti takratnih gledališč na Slovenskem: bila so prvenstveno najpripravnejše in najučinkovitejše narodno-obrambno orožje in temu namenu se je moral podrežati seveda tudi njihov repertoar.* Z lahko umljivimi, iz narodnega življenja zajetimi gledališkimi deli privabljeni čimveč občinstva k svojim predstavam, ga zabavati, vzbujati v njem ljubezen do materinega jezika in ga utrjati v zavesti, da je gospodar na svoji zemlji, ki mu jo hoče priseljeni tujec iztrgati s pomočjo svojega kapitala in avstro-nemškega državnega aparata. *Šele v drugi vrsti je bilo gledališče tedanjemu vodstvu našega naroda umetniška ustanova in s tega stališča moramo presoјati vso takratno gledališko dejavnost ne samo v Celju, marveč tudi ono slovenskega deželnega gledališča v Ljubljani.* Skrb za usodo slovenskega gledališča v Celju leta 1911. je bila iz teh vzrokov več kot razumljiva.

Na dopis *Iz Celja v Slovenskem narodu* z dne 19. septembra je končno izšlo v istem časopisu št. 227. z dne 3. oktobra 1911 *tako težko pričakovano sporočilo o ustanovitvi Dramatičnega društva v Celju.* Dopis pravi dobesedno: »V sredo se je ustanovilo Dramatično društvo, ki nam bo zagotovilo redne, če tudi za sedaj samo diletantske gledališke predstave. Ustanovitev tega društva pomenja velik korak v kulturnem razvoju celjskih Slovencev naprej. V odbor so izvoljeni sledeči gospodje in dame: Rafko Salmič, predsednik, Anica dr. Kukovčeva, Ela dr. Kalanova, dr. K. Koderman, Franc Mravljak, Bruno Rotter, odborniki,

Dr. Karl Koderman, leta 1911 odvetniški kandidat, član pripravljalnega odbora za ustanovitev samostojnega »Dramatičnega društva« v Celju

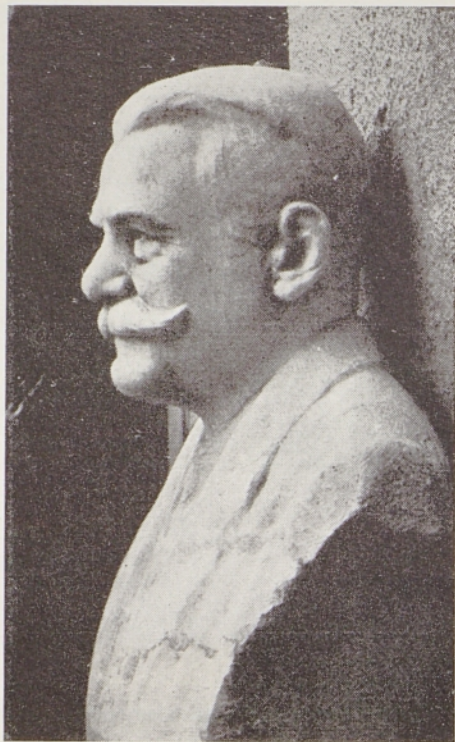
Bevc in Gobec, namestnika, Prekoršek in Stibler, preglednika. Gledališka sezona se prične s predstavo dne 22. oktobra. Dramatično društvo namerava na mesec prirediti eno do dve predstavi.« — Dne 2. novembra pa je Narodni list priobčil naslednje uradno vabilo novoustanovljenega Dramatičnega društva:

»Dramatično društvo v Celju vljudno vabi k najobilnejšemu obisku svoje prve gledališke predstave, katero priredi v nedeljo, dne 5. novembra 1911. zvečer v veliki dvorani Narodnega doma. Uprizori se znana ljudska igra dunajskega pisatelja Hawela »Bleda žena Skrb«. Igra je svoj čas dosegla na Dunaju najlepši uspeh in je prav skrbno naštudirana. Dramatično društvo se je pod vodstvom g. Salmiča potrudilo, da nudi občinstvu nekaj resnično dobrega, pričakuje pa od celjskih in okoliških Slovencev upoštevanja in podpore, ker je le v tem slučaju mogoče zagotoviti redne gledališke predstave v Celju . . .«

Po časopisnih poročilih igra kljub skrbni režiji in dobri izvedbi ni bila deležna tistega uspeha, ki so ga prireditelji pričakovali. Kritik Slovenskega naroda sicer pravi, da je režiser g. Salmič z začetkom sezone lahko zadovoljen, končno pa izraža željo, »da bi vodstvo Dramatičnega društva vzelo v letošnji repertoar, ki še menda ni končno določen, tudi kakšno dobro slovansko stvar. Če pa že morajo naša gledališča skrbeti za tantieme tujcem, se naj poseže po boljših rečeh kot je »Bleda žena Skrb«.

* * *

Tako smo prehodili pot, ki so jo morali celjski gledališniki prehoditi pod okriljem Celjskega pevskega društva in se boriti pod včasih prav obupnimi okoliščinami za svoj življenjski prostor. Kakor smo videli, ta borba ni bila

Dr. Josip Sernek, predsednik »Celjske posojilnice«. (Nagrobni spomenik, delo Frana Bernekerja, na bivšem slovenskem pokopališču)

lahka. Vsi takratni politični faktorji spodnještajerskih Slovencev so sicer priznavali slovenskim gledališkim predstavam v boju proti germanizaciji prebivalstva največji pomen, kljub temu pa jih je bilo težko prepričati, da je treba to eminentno politično dejavnost podpirati ne samo s priznanjem in slavospevi, temveč tudi s finančnimi sredstvi. V tem pa je bilo naše porajajoče se meščanstvo le težko dostopno, saj je veljal ves boj takratnih slovenskih gospodarskih krogov s tujim kapitalom v prvi vrsti enemu samemu cilju: iztrgati našega delovnega človeka — kmeta, obrtnika, delavca — iz rok gospodujočega nemštva in tako ustvariti domači, slovenski kapitalizem. Pri tem so gledali seveda prvenstveno na svoje lastne koristi, *neposredni proizvajalec — delavec in kmet — pa je prišel tako iz dežja pod kap: doslej ga je izkoriščal tujec, zdaj ga izkorišča domačin. Kapitalizem je internacionalno zlo in pozna le sebe in svoje koristi.*

Vodstvo Celjske posojilnice je bilo v rokah starejše generacije samih izkušenih, za slovenstvo Spodnje Štajerske zaslužnih mož. Med njimi in med mlajšo generacijo, ki je delovala v ansamblu Dramatičnega društva, je po ustanovitvi napredne narodne stranke (8. decembra 1906. leta) zavladalo nekakšno tiho nasprotstvo, ki je prihajalo do izraza zlasti, kadar je šlo za gospodarska vprašanja. V vodstvu Celjske posojilnice kot lastnice Narodnega doma so bili možje kot dr. Josip Sernek, dr. Josip Vrečko, dr. Juro Hrašovec, notarja Lovro Baš in Detiček idr. Vsi so bili pripadniki tako imenovanega »slogaštva«, ki je zago-

varjalo kot edino uspešno politiko v boju s spodnještajerskim nemčurstvom — slogo vseh Slovencev, medtem ko je bila mladina drugega mnjenja in je pod vodstvom dr. Vekoslava Kukovca vodila najostrejšo borbo zoper reakcionarno politiko klerikalne stranke dr. Antona Korošca.

V ansamblu Dramatičnega društva so bili »mladini« najrazličnejših poklicev: odvetniki, odvetniški kandidati, profesorji, učitelji, železniški, poštni, davčni, privatni uradniki, trgovski in obrtniški sotrudniki in njihovi šefi, delavci, študenti idr. Zanimivo je, da so bili med igralci in igralkami celjskega slovenskega gledališča sinovi in hčerke slogaškega vodstva Celjske posojilnice, izmed katerih so posamezni opravljali v vrstah Narodne stranke celo vidne in odgovorne funkcije.

Kakor vidimo, so se nesoglasja med Celjsko posojilnico in Celjskim pevskim društvom, oziroma s pripravljavnim odborom snujočega se samostojnega Dramatičnega društva glede materialne podlage pri nadaljnjem delovanju celjskega Dramatičnega društva (najemnina za dvorano, honoriranje režiserja idr.) končno vendarle poravnala, s čimer je bila omogočena nova, prva sezona samostojnega Dramatičnega društva, ki so jo odprli dne 5. novembra leta 1911.

Création de la Société dramatique à Celje (1911)

La Société chorale de Celje qui a succédé au début des années 90 du siècle passé à l'ancienne association »Čitalnica«, organisait aussi des soirées théâtrales. L'assemblée générale de 1910 adopta la motion sur la création d'une Société dramatique autonome, et élut un comité préparatoire de trois membres. Cette société fut en effet créée à l'occasion de l'assemblée générale suivante, le 15 janvier 1911. Après des luttes pour la ratification des statuts de la société et après l'arrangement du désaccord avec la Caisse de prêts de Celje, propriétaire de la salle de théâtre, la première saison de la Société dramatique autonome de Celje put commencer le 5 novembre 1911.